

LBRIS

We know
books

CAIETE MACEDONSKIENE

VOL. IV

Coordonator: Ion Munteanu

E I K O N

București, 2022

Cuprins

CUVÂNT LĂMURITOR.....	5
-----------------------	---

**OPERA MACEDONSKIANĂ
ÎNTR-O NOUĂ INTERPRETARE**

Nicolae Jinga: POETICA LUI ALEXANDRU MACEDONSKI (14 martie 1854 – 24 noiembrie 1920)	11
Ion Munteanu: MACEDONSKI ȘI VOCAȚIA EUROPEANĂ.....	18
Ileana Roman: SABIA LUI MACEDONSKI	34
Giovanni Magliocco: SUB ZODIA MAGNETISMULUI EROTIC. MASCULINITATE ȘI FEMINITATE DECADENTE ÎN POEZIA LUI ALEXANDRU MACEDONSKI.....	38
Ada Stuparu: ALEXANDRU MACEDONSKI, POEZIA POEZIEI.....	87
George Vulturescu: VIZIBIL ȘI INVIZIBIL ÎN <i>IMNURILE</i> LUI NOVALIS ȘI <i>NOPTILE</i> LUI MACEDONSKI.....	94
Ilona Duță: LUMINISCEȚE ȘI ILUMINĂRI CREATOARE LA EMINESCU ȘI MACEDONSKI	107

- Marian Bușe:
SUFLETUL ÎN VIZIUNEA
LUI ALEXANDRU MACEDONSKI..... 133
- Emilia Stajila:
MIRAJUL ORIENTULUI.
MIT ȘI MITEME ÎN POEZIA
LUI ALEXANDRU MACEDONSKI..... 139
- Maria Tronea:
MITOLOGIA LUI MACEDONSKI..... 198
- Florian Copcea:
ALEXANDRU MACEDONSKI – LOGOS ȘI MYTHOS..... 219
- Iulian Ionașcu:
FILOSOFIA EZOTERICĂ
A LUI ALEXANDRU MACEDONSKI 227
- Maria Tronea:
SIMBOLISMUL ZBORULUI ȘI
AL LUMINII LA MACEDONSKI ȘI BRÂNCUȘI..... 233
- Toma Grigorie:
MACEDONSKI – CĂLĂTORII
ȘI ATITUDINI POLITICO-PATRIOTICE..... 242
- Clelia Iffrim:
LEGĂTURI DE PARFUM
sau DE LA RONDEL LA HAIKU 250
- Mihai Barbu:
MACEDONSKI versus Fr. DAMÉ.
O LUPTĂ DE IDEI DRAMATICE..... 254
- Denisa Crăciun:
SCURTĂ PRIVIRE PESTE UMĂRUL
TRADUCĂTORULUI MACEDONSKI 261

Ioan Lascu:	
ALEXANDRU MACEDONSKI – FRANCOFIL ȘI FRANCOFON.....	272
Adrian Lesenciuc:	
MACEDONSKI VS. „JUNIMEA” ȘI DISPUTA PARADIGMELOR ÎN LITERATURA ACTUALĂ.....	275
Tudor Nedelcea:	
AL. GRAMA ȘI MACEDONSKI – DETRACTORII LUI EMINESCU?.....	287
Olimpiu Nușfelean:	
FORȚA DISTRUCTIVĂ A CUVINTELOR.....	293
Lazăr Popescu:	
ALEXANDRU MACEDONSKI – MODERNUL ANTIMODERN.....	297

R E S T I T U I R I

Ștefan Mitroi:	
ÎN CASĂ CU MACEDONSKI.....	303
Florentin Palaghia:	
FOCUL CALVARULUI.....	307
Dumitru Vlăduț:	
UN RAPORT MINISTERIAL AL LUI ALEXANDRU MACEDONSKI DESPRE MĂNĂSTIREA HOREZU	309
V. G. Paleolog:	
„AM FOST PRIETENUL LUI ALEXANDRU MACEDONSKI, DISCIPOLUL SĂU...”	317

Viorica Ioviță:	
ALEXANDRU MACEDONSKI <i>PAR LUI MÊME</i>	321
Petre Gigea-Gorun:	
REPERE MACEDONSKIENE	336
Ana Paraschivescu:	
DESPRE FRUMUȘEȚE, FĂRĂ PRETENȚII.....	359
Viorel Mirea:	
ALEXANDRU MACEDONSKI – POETUL CU LACRIMI DE TRANDAFIR	368

CELE MAI NOI TRADUCERI ALE POEZIEI MACEDONSKIENE ÎN LIMBILE LUMII

George Grigore:	
poemul <i>Cavalerul kurd</i> tradus în limba arabă.....	374
Can Bapir:	
poemul <i>Cavalerul kurd</i> , tradus în limba kurdă, după versiunea în arabă, <i>al-Fārisu l-kurdī</i> , realizată de George Grigore.....	376
Azim Tahmasebi:	
poemul <i>Cavalerul kurd</i> , tradus în limba persană, după versiunea în arabă, <i>al-Fārisu l-kurdī</i> , realizată de George Grigore.....	377
Giovanni Magliocco:	
traducerea în limba italiană a poemelor <i>Faunul</i> și <i>Sub stele</i>	378
Denisa Crăciun:	
traducere din limba franceză în română a poemelor <i>Rose d'or</i> și <i>Or j'entendis</i>	382
Anna Franova:	
traducerea în limba slovacă a poeziilor <i>Rose d'or</i> și <i>Adieu</i>	386

Ghjacumu Thiers: <i>Rose d'or</i> , în traducere corsicană (tot din versiunea franceză)	390
Teodora Millegård: Traducere în limba suedeză a poeziilor <i>Adio</i> și <i>Ningea</i>	392
Alexandru Munteanu: <i>Cântecul prozei</i> , tradus în limba arabă	395
Cristina Moraru: poemul <i>Superb de forță brună</i> tradus în limba portugheză	399
Alexandru Munteanu: poemul <i>LA...</i> , tradus în limba spaniolă	401
Victor Popescu: poemul <i>Țigani</i> , tradus în limba norvegiană	402
Mihaela Popescu: <i>Rondelul Ioshiwarei</i> tradus în limba japoneză	404
Nikos Lybérís: poemele <i>L'onde rose</i> , <i>Leurre</i> , <i>Rose d'or</i> , <i>Or j'entendis...</i> și <i>Haine</i> traduse în limba greacă	407
Erkut Tokman: <i>Cântecul ploaiei</i> tradus în limba turcă	416
Claudia Circa: poemul <i>Când toate trec și-mbătrânesc</i> tradus în limba maghiară.....	419
Fatemeh Hosseini Mighan: <i>Sonnet lointain</i> tradus în limba persană	421

ALBUM FOTO

Cea de-a IV-a ediție a Festivalului Internațional „Alexandru Macedonski”, Craiova, 27-28 mai 2022.....	425
---	-----

Nicolae Jinga:
POETICA LUI ALEXANDRU MACEDONSKI
(14 martie 1854 – 24 noiembrie 1920)

Simbolismul. Termenul de *symbolism* (din greaca veche: *symbolon* = reprezentare indirectă, convențională, analogică a ceva anume) a fost introdus de Jean Moréas în manifestul cu acest nume (*Le symbolisme*) publicat în suplimentul literar al ziarului „Le Figaro”, la Paris, în 1884. Un precursor de bază al simbolismului francez a fost Charles Baudelaire (1821-1867), din a cărui poezie *Correspondențe* (*Les correspondences*) se desprind principalele trăsături ale viitorului curent literar. Manifestul simbolismului a fost transpus în versuri de Arthur Rimbaud (1854-1891) în sonetul *Vocale* (*Voyelles* – scris în 1872, unul dintre cele mai comentate texte ale poetului). Întrucât simbolismul se distinge întâi de toate prin structura funciar muzicală a textului, „*De la musique avant toute chose*”, versul din *Arta poetică* a lui Paul Verlaine, a devenit emblema simbolismului. La noi, termenul a fost folosit pentru prima dată de Alexandru Macedonski, în 1892. În momentul vehiculării termenului, poeții simbolști francezi încercau o desprindere de vechea mentalitate poetică întâlnită în clasicism, romantism, postromantism și parnasianism. În acord cu tendințele și frământările artistice ale vremii, precum în pictură, sculptură și muzică, înnoirea *imagisticii* și *acusticii* sunt predominantele poeziei simboliste. În *Istoria literaturii române, teoria acustică* macedonskiană este reprodusă de George Călinescu tocmai în sprijinul încadrării poetului în tendințele muzicale de ansamblu ale simbolismului. „Repudia licențele poetice, rimele necomplete și mai ales avea o teorie acustică: «Fiecare literă din alfabet – zicea el – reprezentând un ton muzical, am făcut asupra-i un deosebit studiu și la timp, va forma un volum care va fi citit de aceia câți iubesc *muzica*”

poetică»". „În ce constă *muzica poeziei*?", se întreba retoric George Călinescu și tot el răspundea: „Macedonski s-a complăcut a se socoti precursor al simbolismului, al lui René Ghil îndeosebi care în *Traité du verbe* (1886) făcea o teorie cam obscură a *instrumentației verbale*, derivată după el din lucrările lui Helmholtz asupra armonicelor. Aplicările celor doi poeți sunt într-adevăr cam asemănătoare și duc la un vers liber stăpânit de o nouă ordine interioară cu fraze mai lungi sau mai scurte ca în muzică... Versul liber (cu tipica înlăturare a majusculilor) era creat. Macedonski numi mai târziu acest vers *vers symphonique* sau proteic: «*Versul symphonique* – afirma el – trebuie, mai întâi să nu fie ceva voit, și să facă corp cu undulările simțirilor și cugetărilor exprimate, cu urcările și coborârile lor. Rupând cu monotonia calapodului, el trebuie să fie o formă de o elasticitate rară și care să îmbrace fondul, să i se adapteze cu suplețea unei mânuși»". /1

Surprinderea și redarea cât mai exactă a *expresivității sonorilor* încercate de poet în unele texte precum *Lupta cu toate sunetele ei*, folosindu-se de unele onomatopee și ciocniri intenționate de sunete, sunt exemplificate și amendate de marele critic: „Mari copilării în care Macedonski se lăsa iluzionat de sonoritatea sepulcrală a glasului său!” Strofa citată din *Cântecul ploaiei*: „Plouă, plouă, – / Plouă cât poate să plouă, / Cu ploaia ce cade, m-apasă / Durerea cea veche, – cea nouă... / Afară e trist ca și-n casă, / Plouă, – plouă”, ne amintește de ulterioarele sonori bacoviene. /2 Aprecierile marelui critic sunt absolut oneste și bine meritate de poet. „*Noaptea de decembrie* cu acele veșnice repetiții, care sunt refrenuri liturgice, e capodopera lui Macedonski, poemul delirant al mirajului /.../ Câte strofe din opera lui Macedonski rezistă, sunt ale unui poet mare, tot așa de mare ca și Eminescu în punctul cel mai înalt atins”. /3

În *Istoria critică a literaturii române*, Nicolae Manolescu a remarcat în mod inechivoc flerul intuitiv și neobișnuita putere de premoniție a lui Alexandru Macedonski în privința apariției și impunerii în plan european a curentului simbolist. Astfel, conform opiniei sale, Alexandru Macedonski a anticipat curentul simbolist și oficializarea lui cu un deceniu mai devreme, atunci când, făcând disocierea dintre logica prozei

și logica poeziei, a tras concluzia că „logica poeziei este *nelogică într-un mod sublim*. Era un pas uriaș peste concepția maioresciană și originea întregii filosofii moderne a poeziei” /4 Tot el precizează că primul critic român care a adus clarificări în privința poeziei simboliste europene a fost Ovid Densusianu. Acesta „remarca faptul că armonia din poezia simbolistă este altceva decât rima clasică și pleda pentru verslibrism /5 /.../ Densusianu este, poate, cel dintâi critic român care a intuit esența simbolismului”. /6

Tot Nicolae Manolescu pune punctul pe „i” în privința neînțelegerilor privitoare la natura poeziei simboliste. „Altceva schimbă cu adevărat simboțiștii și tocmai acest lucru a trecut aproape neobservat: ei adoptă ca modalitate poetică aproape exclusivă (și în orice caz, prima în ordinea importanței) lirismul. Odată cu simbolismul, poeticul devine lirism, nici mai mult, dar nici mai puțin decât atât. Toată discuția din jurul verslibrismului ascunde, în spatele unui declin al prozodiei clasice, intuiția unui criteriu diferit al poeticului. Dacă înainte criteriul era oferit de versificație, de aici încolo el începe să fie oferit de lirism, indiferent cum l-am defini. Poezia epică, didactică, epigramatică, dramatică pică în desuetudine împreună cu narațiunea sau descrierea în versuri. Modernismul va urma simbolismul pe acest drum al delegitimării unui concept de poezie care dura de secole./.../ Sinesteziiile simboliste nu mai au un referent precis. Ele vor să fie o muzică fără cuvinte, difuză, ambiguă și chiar irațională, de vreme ce raționalul e legat de concepte”. /7

Simbolismul va fi considerat un prim modernism abia după primul Război Mondial. Tematica simbolistă este una de pură inspirație citadină. Pe la 1900, elita simbolistă românească era firavă și refuzată drastic de canonul dominant: naționalist, semănătorist și academizant. Până la împlinirile din *nopti* și *rondeluri*, poetica lui Alexandru Macodonki a trecut prin diverse stadii pregătitoare. Marii noștri critici și istorici literari (Titu Maiorescu, George Călinescu, Eugen Lovinescu, Tudor Vianu, Vladimir Streinu, Nicolae Manolescu, Adrian Marino, Mihai Zamfir și alții) le-au studiat și le-au devoalat cu de-amănuntul.

Dar nu numai poezia macedonskiană a trecut printr-un proces de adânci transformări, ci însăși limba română în întreaga ei organicitate

a suferit o metamorfoză fundamentală. „La 1830, are loc un fenomen primordial lingvistic, dar cu largi reverberații în întreaga cultură și fără analogie în istoria noastră: relatinizarea românei literare. Fenomenul înseamnă, la un prim și superficial contact, o schimbare a instrumentului literaturii, adică a limbii literare. Considerând toate nivelele implicate în proces, apreciem relatinizarea drept un fapt cu mult mai amplu, de adâncime încă neconsiderată ca atare: apare supusă reformării însăși schema genurilor și a speciilor literare, raportul artă-document, publicul literaturii scrise etc. Relatinizarea se extinde la nivelul întregii culturi, căreia îi schimbă fața”. /8

Același critic a identificat la Macedonski un *neolatinism programatic*, sub influența lui Heliade-Rădulescu pentru care poetul nutrește o admirație profundă. Paginile „Literaturii” susțin această observație cu prisosință. Opera macedonskiană probează cantonări de mai lungă sau mai scurtă durată în poetica de sorginte clasică, pașoptistă, postpașoptistă, romantică, parnasiană și, așa cum o cataloghează Mihai Zamfir, cea „simbolist-ornamentală de după 1890, antologică la nivelul întregii noastre literaturi”. /9 Anul 1890 reprezintă momentul de radicală cotitură în poetica macedonskiană, „adică momentul în care versificatorul devine poet”. /10

În *Introducere în opera lui Al. Macedonski*, din care am citat mai sus, Mihai Zamfir face o analiză detaliată, de rară profunzime și acuratețe a întregului parcurs poetic macedonskian. „Tururile de forță prozodice – reminiscență a tinereții – se păstrează doar accidental; dar calitatea lor evident superioară nu mai trebuie demonstrată. /.../ Datorită tuturor factorilor stilistici enunțați, poezia macedonskiană și-a schimbat, în registrul simbolist, conținutul intern: retorismul a dispărut și s-a instalat muzica”. /11

Remarcabile sunt, în context, viziunea de ansamblu și considerațiile tranșante exprimate de Nicolae Manolescu asupra liricii macedonskiene. „Capodopera, ignorată de George Călinescu, a liricii macedonskiene, rămâne *Poema rondelurilor* /... / Dacă analizăm de obicei la romantici expresia sentimentului, se cade să observăm că la parnasieni, ca și la simoliști, e vorba mai curând de sentimentul expresiei /.../ Și, la urma

urmelor, calea regală a lirismului, separat pentru o sută de ani, de prozaic, de elocventă, de anecdotă, trece prin manierismul simbolisto-parnasian ilustrat la noi de Macedonski /.../ În definitiv, prima noastră poezie pură, în sensul abatelui Bremond, aceasta și este, plină de alcoolurile tari verlainiene, provocatoare de extaze...” / 12 Criticul citează în întregime două rondeluri aduse la perfecțiune: *Rondelul crinilor* („În crini e beția cea rară / Sunt albi, delicați, subțiratici, –/ Potirele lor au fanatici –/ Argint din a soarelui pară...”) și *E vremea rozelor ce mor*.

Ecouri din lirica macedonskiană răzbat în creațiile unor poeți de frunte ai literaturii noastre: Mateiu Caragiale (*Rondelul Domniței*), Ion Pillat (*Rondelul Trecutului*), Adrian Maniu, Tudor Arghezi, Ion Barbu (*Rondelul cititorilor*) și, nu în ultimul rând, George Bacovia. Dar temele macedonskiene vor circula până în vremurile noastre și pot fi întâlnite, printre alții, la Șt. Aug. Doinaș și George Tomozei. Când citești un rondel semnat de un poet interbelic sau de către unul contemporan, gândul te poartă imediat la Alexandru Macedonski.

Câteva cuvinte ale lui Victor Eftimiu despre omul Alexandru Macedonski pe care l-a cunoscut, l-a frecventat, l-a iubit și l-a înțeles. „Maestrul avea masa lui, chelnerul lui, consumația lui. Ocupa o «lojă» încăpătoare: niciodată nu putea să știe cine mai vine și câți. Se interesa de chelner (nu cumva să nimerească într-o zi când omul era liber) și, când acesta sosea zâmbind, poetul îi făcea doar un semn din cap, pentru ca să fie înțeles. I se aducea un ceai la serviciu, o imensă tavă «specială» cu tot felul de cești și ceșcuțe, maestrul având o manieră personală de a-și alcătui ceaiul. După ce sorbea de câteva ori, își aprindea țigara, privea prin cafenea și observa: «S-au împușinat clienții. A început să se strice și localul acesta! Ce vrei, l-au năpădit ageamii! /.../ ». Și-apoi: generozitatea lui Macedonski ! Copilăria, adolescența și prima tinerețe și le-a trăit în plină bogăție. Fiu de general, care fusese ministru și moșier, Macedonski a scăpătat repede și a ajuns la bătrânețe sărac – ca să nu spun în mizerie. În pofida stării sale materiale atât de precară, era gata oricând să ajute pe nu importă cine cu ultimul ban pe care îl avea. Mai mult: când nu avea nimic și se apela la el, se împrumuta. Rețineți: împrumuta ca să fie de folos celui care îi solicita ajutorul material. Desigur, firea

lui îi juca feste. Era un fantezist de o mare noblețe, de o mare puritate interioară, neînțeleș de contemporani, ba aș putea să spun: ostracizat, urgisit, dușmănit. Cei mai mulți îl judecau după propriul lor caracter. Nu puteau crede în dezinteresarea, în generozitatea sa. E de la sine înțeleș că un asemenea om, atât de în afara realităților, greșea...” /13

Spirit pliat întru totul pe frământările artistice ale timpului său, și nu numai, creator de școală de înaltă ținută lirică, furnizor de teme, de avânturi vizionare și de rarissime purități muzicale, Alexandru Macedonski a înscris o pagină memorabilă în literatura noastră și este primul poet român de anvergură europeană.

Am citit și am recitat *Poema rondelurilor*, apărută în 1927. E ceva misterios în toată această desfășurare de bijuterii lirice. Un *ceva* care, dincolo de așezarea și ordinea deloc întâmplătoare a rondelurilor, poate fi intuit și chiar povestit cu aproximație. Chiar titlul primului ciclu în sine, *Rondelurile pribege*, te incită și te pune pe gânduri: de ce *pribege*? Sau mai exact spus: din ce perspectivă anume sunt ele, rondelurile în sine, *pribege*? Temele sau ideile centrale în jurul cărora a glosat poetul pot fi enumerate pur și simplu: *lucrurile* și magia lor evocatoare (câte ne înconjoară, mai vechi, mai noi, dar acaparându-ne în permanență atenția și cerând un strop de prețuire: „Oh! lucrurile cum vorbesc, / Și-n pace nu vor să te lase”), *orașul mic* („Orașul mic te fură-ncet / Cu ale lui tăcute strade, / Cu oameni proști, dar cumsecade, / Ce nici nu știi că sunt poet”), *aurul* ca oglindă a permanentelor valori cosmice („Căldură de aur topit, / Și pulbere de-aur pe grâne, / Ciobani și oi de-aur la stâne, / Și aur pe flori risipit”), *luna* („Deși pe cer e-aceeași lună – / Dar unde e cea de-altădată? / Minciuna vieții ce mă-mbată – / E azi o altfel de minciună”, pare și o aluzie difuză și recalibrată la celebrul vers al lui Francois Villon: „Mais ou sont les neiges d’antant?”), *crinii* („În crini e beția cea rară”), *țigani* („Țigani merg fără-ncetare” – expresie inechivocă a ideii de pribegie, a nomadismului mundan, dar și a sentimentului de a fi, ca persoană, un pribeg cosmic), *cercetașii* (rondel cu răsfângeri patriotice: „Ca mâine ei vor fi ostașii / Sub steagul țării neînvins”), *plecarea* (dorul de a călători, dar și ceva mai subtil pe deasupra, o amară melancolie ființială de ordin metafizic: „Vara este pe

sfârșite. / Flori în suflet veștejesc”), *orașul din Indii, moara* (cu nostalgii prefirate), *contemporanii* (care, „Deși par lei și paralei, / N-au cu talentul vreun raport”) și, în finalul ciclului, *Rondelul meu* (adevăratul testament liric macedonskian). Douăsprezece teme de meditație lirică.

Rondelurile pribege întrucât rățăceau, pribegeau demult în adâncul sufletesc al poetului.

NOTE

1. George Călinescu, *Istoria literaturii române. De la origini până în prezent*, (București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941)/ Fundația Europeană Drăgan – Editura Nagard, 1980, p. 464
2. *idem*, p. 464-465
3. *idem*, p. 466
4. Nicolae Manolescu, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008, p. 527
5. *idem*, p. 527
6. *idem*, p. 528
7. *ib.*, p. 529/530
8. Mihai Zamfir, *Introducere în opera lui Al. Macedonski*, București, Editura Minerva, 1972, p. 10
9. *idem*, p. 44
10. *idem*, p. 54
11. *ib.*, p. 163-164
12. Nicolae Manolescu, *op. cit.*, p. 535
- 13/ Victor Eftimiu, *O istorie insolită a literaturii noastre*, „Bucureștiul literar și artistic”, Anul XI, nr. 6/7 (117/118), iunie/iulie 2021., p.11

**Ion Munteanu:
MACEDONSKI ȘI VOCAȚIA EUROPEANĂ**

Macedonski este primul nostru scriitor european din secolul al XIX-lea, preocupat de a resurecționa, de a remodela nu doar fața, ci întregul fond al literaturii române. Este primul poet modern, orientat mai mult cu fața spre viitor, decât spre trecut. Cel mai clar o spune un critic modern: „Al. Macedonski visează să schimbe poezia așa cum alții visează s-o scrie și lui, în fond, i se întâmplă mult mai rar să nu fie inovator, decât să nu fie poet. Starea normală a poetului este pentru Macedonski înnoirea. Și cu toate acestea, el se pune mereu sub semnul tradiției. [...] Literatura română cunoaște în cazul lui Macedonski prima dramă a creatorului, când conștiința poeziei se separă de poezie, merge contra ei. [...] Așa se explică ambiguitatea operei: epigonismul și curiozitatea pentru tot ce e nou, spiritul pașoptist, heliadismul și simbolismul. [...] Nu ne putem imagina nașterea poeziei moderne fără cele două fețe de Ianus ale lui Macedonski, una îndreptată spre trecut, alta către viitor... Al. Macedonski este întâiul nostru poet modern prin acest triumf al conștiinței poeziei asupra poeziei: cu el se deschide o lungă ceartă între conștiință și poezie... [...] Lirica lui Macedonski e o imensă tensiune a spiritului, refuzând ceea ce i se dă și tânjind după ceea ce i se refuză, o aventură dincolo de orice securitate a țărmlui, în largul neliniștit al oceanului. Pentru cel dintâi poet modern, poezia nu mai este o certitudine, ci un miraj, Meka visată pururi și atinsă niciodată...” (Nicolae Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, București, EPL, 1968).

Târziu, un discipol spunea despre maestrul său: „Macedonski a fost unul dintre primii luptători pentru impresionism de la noi, deși are totuși puține poezii în care să se vadă influența impresionismului, a esteticii impresiei. A fost apoi parnasian, simbolist, un pionier european

al simbolismului, apoi modernist. A trăit toate curente și a ars toate etapele... Au fost multe schimbări, în ultimele decade ale secolului al XIX-lea, aproape de la an la an. Și el era foarte receptiv...” (V.G. Paleolog: „*Am fost prietenul lui Alexandru Macedonski, discipolul său...*”. Interviu realizat de Constantin Zărnescu în revista „Ramuri”, nr. 10 (184) 1979, p. 13).

Încă de foarte tânăr, Macedonski este atras de nou, de cunoaștere. Așa se explică chemările sale, încă din adolescență, spre locuri neumbrate, „spre ținuturi negândite”: „Am să mă călătoresc.../ Sunt furat ca de ispite,/ Să voiesc, să n-o voiesc,/ Spre ținuturi negândite...”. Umblă mult, scrie pe măsură, publică în și despre Europa. Bătrânul continent îl cheamă ca un miraj, să-l descopere și să se descopere: „...„Luminișuri strălucite/ Viața mea o cuceresc./ Aripă tainice îmi cresc,/ Aripă zilnic mai grăbite./ Am să mă călătoresc. (*Rondelul plecării*). Noul îl inspiră, influențându-l într-un mod fericit. Se îndrăgostește, scrie poeme și povestiri despre locurile care îl impresionează. Mai târziu intră în contact cu scriitori europeni la modă, reviste și curente literare de la care are ce învăța. Unele dintre creațiile lui din acea perioadă le și dedică marilor personalități ale timpului, chiar și unor țări civilizatoare, ca de exemplu romanul *Le Calvaire de feu: À la France, cette Chaldée...*

Este un scriitor european, integrat de tânăr în peisajul european, extaziat în fața ineditului. Cum și el spiritualizează tot ce vede, însuflețește, glorifică în versuri. În poezia *Pe lacul de Garda*, de exemplu, în al cărei manuscris găsim datarea poetului: **Riva, 1870** (*s.n.*), erupe un amalgam de trăiri sufletești, specific sufletului adolescentin:

„Frumoase flori, rochițe delicate,
Voi vă urcați – urcați-vă mereu...
Zâmbiți voios de soare colorate,
Că vă privesc cu drag prin geamul meu.

În zori de zi, spre apele albastre,
Când mă deștept ca să mă uit pe lac,
Văd cum se sting licăritoare astre
Și cum s-aprind colorile ce-mi plac.

Atunci, atunci, rochițe delicate,
De raze vii, voios când străluciți,
Vă bucurați de soare colorate
Și mângâiați pe cei nenorociți.

Eu nu mai am speranță, viață, soare,
Și simt de-acum ai morții reci fiori,
Dar tot zâmbesc văzând câte o floare,
Și aș voi să am pe groapă flori.”

Indiferent de vârstă, Macedonski se arată cucerit de frumusețea Europei. Astfel, în manuscrisul *Rondelului duminicilor de la Bellevue* (*s.n.*), datat 1920, *Ian, în 9*, găsim o *notă* în care Macedonski ne spune: „Bellevue, pe Sena, lângă *Paris*. Pozițiune foarte pitorească. Maluri înalte. Funicular. În general, țărmii Senei până la Sèvres sunt o minune. Insule de toată frumusețea. O mică Elveție”). Și iată și rondelul inspirat de aceste locuri pitorești:

„La Bellevue e val de lume.
Flori de zarzăr. Cer de mai.
Sărbătoare. Râs și glume.
Soare vesel. Colț de rai.

Sena curge numai spume.
E-nflorită ca un plai,
La Bellevue e val de lume.
Flori de zarzăr. Cer de mai.

Dragoști, muzici și parfume
Sunt al zilei dulce grai,
Dar în fundul bieteii hume
Tot e groaznic orice trai. –
La Bellevue e val de lume.”

Amintirile experiențelor prin care trece și le fixează pe marginea manuscriselor, inclusiv prin *note* regăsite, unele, și în reviste, fiind de mare folos cercetătorului operei macedonskiene. Astfel, în manuscrisul poeziei *Suvenir* („O noapte-ntunecoasă/ Pe mare se-ntindea/ Și unda furioasă/ De maluri se zdrobea.../ Iar vântul greu mugea...”), inclusă în volumul *Prima-verba. Poesii*, 1872, la pp. 12-13, regăsim o notă absolut necesară pentru a înțelege în întregime starea poetului în momentul creației: „Poesia aceasta-mi fu inspirată de reminiscența plecării mele din *Venezia* la *Triest* (s.n.); căci, în adevăr, era o mare furtună, când lăsași acest oraș; asemenea, era noapte, căci vaporul de *Venezia* pleacă la 12 ore noaptea”.

Și alte creații ale tânărului Macedonski mărturisesc despre „furtuna” stărilor sufletești prin care trecea, creionând un traseu al periplului său de cunoaștere a lumii și de autocunoaștere, pe manuscrise fixând anii și denumirea localităților din Europa unde textele au fost concepute: *Desperatul* („Crud este când un june se află-n desperare,/ E crud, dar n-am ce face, căci n-aflu consolare/ Acilea p-ast pământ!...”): **1870, Viena** (s.n.); *Departul* („O, lume-nșelătoare, departe plec de tine./ Mă duc în deșerturi, mă duc să rătăcesc!/ Să nu aud de oameni, nici oamenii de mine,/ Căci pace nu găsesc!...”): **1870, Viena**; *Adio* („O, lac, adio dară, o ruine-ncântătoare!/ Vă las, poate că-n viața-mi nu vă voi mai vedea!/ De suvenirea voastră, atât de desfătătoare!/ Etern voi conserva!”...). În manuscrisul acestei din urmă creații se găsește și adnotarea: „Varianta românească a poeziei *Adieu, la Lacul de Garda*, 1870, august”; *Amorul, amicitie, ca patria și justiția* („Vai! În această lume, amorul, amicitie!/ E ca și cuvântul de Patrie și Justiție...”), **Viena 70, 22 iulie**. O zi mai târziu, pe **23 Iulie 70**, tot la **Viena**, după cum citim în manuscris, semnat *Macédonski*, scrie poemul *LA**** („O! Tu ești ce ești ca roză, frumoasă, înflorită/ Pe tine te iubesc!/ Tu care-mi ești speranța, o dulcea mea iubită,/ Angele ceresc!...”); Poemul *Suspîn* („O frunză când cade, e mult întristată/ Vai, însă, sărmanul, sunt mai întristat!/ Decât verdea frunză, ce cade uscată,/ Căci sunt desperat!...”) îl scrie la **Viena, 70, 27 Iulie, vineri seara**; Tot la **Viena**, în **1870, Sept.**, compune *Cântec* („N-am eu putere/ L-a mea durere/ Termen să pun!/ Și ea provine/ Vai, de la